

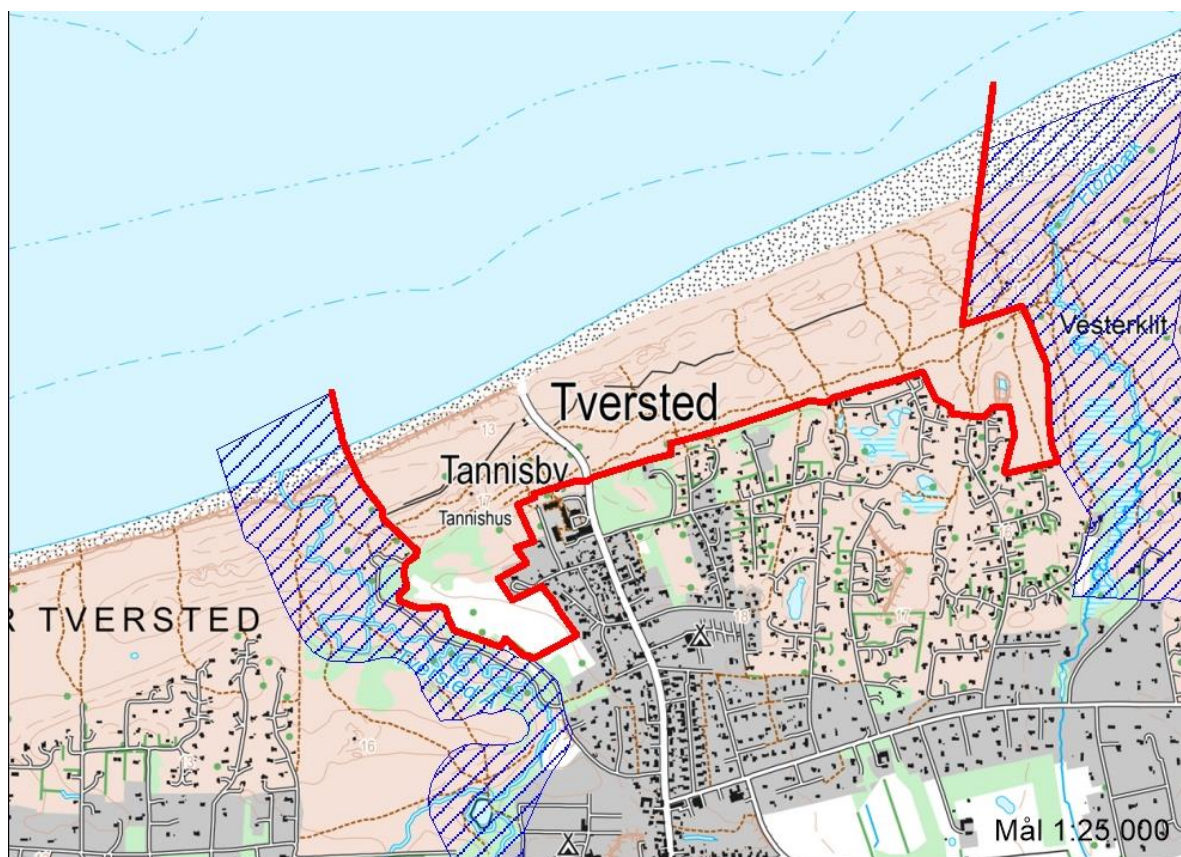
Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del, har den 6. oktober 2021 truffet følgende afgørelse i

FN-NJN-03-2019

om fredning af Tverstedes grønne front i Hjørring Kommune

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del, modtog den 10. januar 2019 fra Danmarks Naturfredningsforening og Hjørring Kommune et forslag til fredning af Tverstedes grønne front i Hjørring Kommune.

Fredningsforslaget vedrører ca. 95 ha, der ejes af 17 private lodsejere med 62,27 ha, Hjørring Kommune med 10,10 ha, samt 22,68 ha umatrikuleret areal. Fredningsområdet afgrænses som vist på nedenstående kortbilag:

- Fredningsgrænse
- Eksisterende fredninger

Fredningsforslaget omfatter nogle arealer, som ligger mellem to fredede områder, Tversted Å mod vest og Flodbækken mod øst. Mod nord danner kystlinjen grænsen for fredningsforslaget.

Forslaget tilsigter at sikre de økologiske forbindelser mellem de fredede arealer og skabe gode livsbetingelser for områdets dyr ved at bevare og pleje de mellemliggende arealer. Områdets naturkvaliteter, især den værdifulde og varierede flora, er under et stigende pres af invasive arter som rynket rose og bjergfyr, som ønskes bekæmpet ved en systematisk og strategisk plejeindsats.

***

Danmarks Naturfredningsforening og Hjørring Kommune har beskrevet fredningsområdet på følgende måde:

”...

1. Baggrunden for forslaget

Danmark er i europæisk sammenhæng en klitstormagt kun overgået af Frankrig. Fra Øerne i Vadehavet til Skagens Gren ligger der således et næsten ubrudt bælte af klitter, hvor man kan se trin i den naturlige klitudvikling fra sandstrand over hvid klit til grønne og grå klitter, der nogle steder ligger et godt stykke vej fra kysten.

Klitlandskabet er et dynamisk landskab, hvor vind, bølger og strøm ændrer kystlinjen, hvor vinden bestandigt flytter sandet især i klitterne tæt på kysten, indtil vegetationen langsomt men sikkert skaber mere stabile terrænforhold. Klitlandskaberne rummer unik og varieret flora og fauna, som er præget af de særlige livsbetingelser, som findes i sådanne omskiftelige, overvejende næringsfattige og tørre områder.

Landskabet nord, øst og vest for Tversted er et fint eksempel på et sådant klitlandskab. Her er alle typer klitter repræsenteret, området rummer et meget stort antal plantearter, hvoraf flere er sjældne. Her findes desuden Markfirben, som er fredet og beskyttet af EF's Habitatdirektiv, samt den som kritisk truet rødlistede sommerfugl Sortbrun Blåfugl og 8 andre rødlistede sommerfugle.

Området ligger mellem to fredede områder, Tversted Å mod vest og Flodbækken mod øst, der ligeledes indeholder store naturværdier.

Et vigtigt formål med fredningen er at sikre de økologiske forbindelser mellem de to fredede arealer og skabe gode livsbetingelser for området planter dyr ved at bevare og pleje de mellemliggende arealer. Områdets naturkvaliteter, især den værdifulde og varierede flora, er under et stigende pres af invasive arter som Rynket Rose og Bjergfyr, der breder sig visse steder på bekostning af den naturlige vegetation, og som derfor bør bekæmpes ved en systematisk og strategisk plejeindsats.

Tversted er et meget besøgt turistområde med en god badestrand, mange sommerhuse, to campingpladser og andre turistanlæg. Med en fredning vil det blive muligt at sikre og formidle området landskabs- og naturkvaliteter og dermed fastholde og øge oplevelsesmulighederne samt at kanalisere turisternes færden og ophold i området, så den gode balance mellem natur og turisme, som kendetegner Tversted, kan opretholdes.

2. Fredningsforslagets afgrænsning

Fredningsforslagets afgrænsning fremgår af fredningskortet, kortbilag 1.

Mod nord danner kystlinjen grænsen. Mod vest grænser fredningsområdet op til fredningen af Tversted Å, og mod øst grænser det op til fredningen af Flodbækken.

Mod byen følger fredningsforslaget grænsen mellem de bebyggede by- og sommerhusområder og de ubebyggede områder.

Fredningsforslaget omfatter 94,63 ha fordelt på 17 private lodsejere med i alt 61,85 ha, Hjørring Kommune med 10,10 ha (areal langs Tversted Å, vejareal og p-plads m.v. ved Tannisbugtvej, samt friareal mod øst op til fredning omkring Flodbækken), samt 22,68 ha umatrikuleret areal.

3. Beskrivelse af fredningsområdet

Geologi og landskab

Tverstedområdet er geologisk set et ungt område. I slutningen af jægerstenalderen for 6-7000 år siden var området ligesom andre dele af Nordjylland dækket af havet. Imidlertid skete der i den efterfølgende tid en landhævning, som stadig pågår og som sammen med materialetransport langs kysten er årsag til dannelsen af Skagens Odde. Tversted ligger ved basis af denne verdens største odde og ca. 12 m højere, end da stenalderhavet havde sin største udbredelse.

Et andet fænomen, som har givet store dele af landskabet den nuværende form, er dannelsen af klitter, sandflugt og de ændringer af kystlinjen og de yderste klitters form, der følger af vind, havstrømme og bølgeslag.

Disse processer foregår også i dag. Det kan man bl.a. iagttage ved at studere gamle kort over området, men det viser sig faktisk også, når man færdes langs stranden, hvor der er en tydelig forskel mellem arealerne vest og øst for Tannisbugtvej, som er nedkørslen til stranden. Vest for Tannisbugtvej bliver stranden bestandigt mindre på grund af erosion. Øst for vejen sker der derimod en pålejring af nyt sand, og her er der blevet opbygget en ny stor klitrække, og flere små klitrækker er ved at etablere sig. Samtidig er kystlinjen til stadighed under forandring som følge af strøm og bølgeslag.

Arealerne nord for byen og sommerhusområderne er et stort, meget varieret klitlandskab med flere klitrækker af betydelig højde. Her veksler storslåede udsigter fra toppen af klitterne med snævre, øst-vestgående dalstrækninger, der har en mere lukket karakter. Bevoksningen skifter ligeledes karakter alt efter, hvornår de enkelte klitter er dannet, og hvordan de er eksponeret i forhold til kysten. Det er således muligt at opleve alle stadier i et klitlandskabs udvikling fra de nydannede klitter langs kysten til ældre klitter, der efterhånden bliver mere udvaskede for kalk.

Arealerne mellem bebyggelsen og de fredede områder omkring henholdsvis Tversted Å og Flodbækken har en noget anderledes karakter. Begge områder er i modsætning til klitlandskabet nogenlunde uden store terrænforskelle. Det vestlige område er et overdrevsareal, som er delvis tilgroet. På det østlige område findes der både åbne klithedearealer og arealer med fattigkær, mose og en mindre sø. Begge områder har både i sig selv og som kontrast til klitlandskabet stor landskabelig og oplevelsesmæssig værdi.

Naturtyper

Kystklitter dannes af sand, der blæser op fra stranden. I Tverstedområdet er sandet særlig rigt på kalk, som stammer fra muslinger og andre dyr med kalkskaller, som bliver sønderdelt af strøm og bølger, når dyrene dør. Sandets høje indhold af kalk giver grundlag for en frodig og artsrig vegetation sammenlignet med andre klitområder, hvor sandet er næsten rent og fattigt på kalk.

Ved Tversted er vegetationen tilmed usædvanligt rig, hvilket fremgår af følgende citat af Flemming Thorning-Lund, en af landets mest erfarne feltbotanikere:

”I de ca. 40 år, hvor jeg har udarbejdet biologisk-landskabelige kommentarer til fredningssager har jeg ikke oplevet en så betydelig rigdom inden for et trods alt så begrænset område som i denne sag. Antallet af biotoper og arter har været overvældende - en af mine største oplevelser blandt sager overhovedet.”

Fredningsområdet indeholder alle elementer i den klassiske opdeling af klitområdets naturtyper - den såkaldte klitserie - fra strandplanet (forstranden) over forklit (embryonal klit) til den dynamiske hvide klit og videre over de mere stabiliserede og efterhånden mere udvaskede typer grøn klit og grå klit til klithede længst fra stranden. I klitheden findes desuden en meget fin hedemose.

I EU-habitatdirektivet er der en mere finmasket opdeling af strandenes og klitternes naturtyper, og følgende af direktivets særlige naturtyper forekommer ved Tversted:

2110 Forstrand og begyndende klitdannelser

2120 Hvide klitter og vandremiler

2130 *Stabile kystklitter med urteagtig vegetation

(grå klit og grønsværklit)

2140 *Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)

2160 Kystklitter med havtorn

2170 Kystklitter med gråris

2190 Fugtige klitlavninger

4010 Våde dværgbusksamfund med Klokkelyng

Naturtyper i EF's habitatdirektiv, som forekommer i fredningsområdet, * angiver naturtyper, som EF prioriterer beskyttelsen af.

De ovennævnte naturtyper har oprindeligt udfyldt hele fredningsområdet, men deres omfang er desværre reduceret - og reduceres stadigvæk - ved tilgroning med invasive arter, særlig Rynket Rose og Bjergfyr.

Det er et hovedformål med fredningen at modvirke denne negative udvikling, se afsnittet nedenfor om naturpleje.

En nærmere beskrivelse af områdets naturtyper og vegetation fremgår af bilag 4.

Plante- og dyreliv

Foruden et bredt udsnit af landets mere almindelige vildtvoksende planter huser området en række sjældne og halvsjældne arter. Flere af dem har begrænset udbredelse i Danmark, men findes her i antal og indgår i veludviklede plantesamfund af stor oprindelighed. Nævnes kan Liden Ulvefod, Klit-Kambunke, Kantet Konval, Klokke-Ensian, Klit-Fladbælg, Nikkende Kobjælde, Klit-Natlys, Liden Soldug, Vibefedt, tre arter af Øjentrøst og Klit-Vintergrøn.

Af vilde orkidéer, som alle er fredede i Danmark, findes Kødfarvet Gøgeurt, Plettet Gøgeurt og Tyndakset Gøgeurt. En liste over samtlige 260 kendte plantearter fra fredningsområdet findes som bilag 5.

Af særlig vigtighed blandt dyrelivet er forekomsten af Sortbrun Blåfugl, som kun lever mellem Tornby og Skiveren i klitter med Blodrød Storkenæb, der er larvens eneste foderplante. Sortbrun Blåfugl er vurderet som kritisk truet på den danske rødliste, og netop fredningsområdet betegnes som en nøglelokalitet for arten. Her er også fundet Gråbåndet Bredpande, som er anført som truet på rødlisten. Der er desuden fundet 7 andre rødlistede sommerfuglearter og endelig er der flere fund af Markfirben, som er på habitatdirektivets bilag IV. Den er med stor sandsynlighed udbredt i hele området.

Kulturspor

Der findes kun få kulturspor i det foreslåede fredningsområde, og de knytter sig enten til den begyndende udvikling af Tversted som turistområde eller til den tyske besættelse under 2. Verdenskrig.

Turismen i Tversted begyndte omkring år 1900, hvor der blev etableret badhoteller i området mellem byen og stranden, og hvor enkelte feriegæster fik opført egne huse. Lige uden for fredningsområdet findes der et eksempel på denne form for bebyggelse, den fine, markante og højtbeliggende feriebolig, Sømærkehuset, vest for hotel Tannishus.

Ved nedkørslen til stranden ligger Det Blå Ishus, som blev etableret i 1920'erne, hvor turismen i Tversted rigtig tog fart. Ishuset fungerer stadig som et elsket samlingspunkt for de lokale beboere og turisterne, et slags arbejdende museum i miniformat.

Under 2. verdenskrig opbyggede besættelsesmagten et ”Stützpunkt Tversted”, som skulle

forhindre en landgang fra søsiden og hindre fjenden i at bruge vejen til at komme videre ind i landet. Det var et omfattende anlæg, der bestod af åbne standpladser for fire 10,5 cm kanoner, en ildleder, ammunitions-, mandskabs- og sanitetsbunkere, flankeringsstillinger m.v. forbundet med løbegrave; i alt knap 60 større og mindre anlæg, hvoraf 20 ligger i fredningsområdet, mens den øvrige del ligger i byområdet. En del af betonanlæggene er mere eller mindre synlige, mens andre er helt tildækkede eller fjernet.

Parallelt med kysten blev der etableret en siksakformet tankgrav, som på store dele af strækningen stadig kan ses som en dyb grøft på begge sider af Tannisbugtvej. Tankgraven er vist på fredningskortet som beskyttet jorddige.

Turisme, friluftsliv og offentlighedens adgang

Tversted er et af Hjørring Kommunes mest betydende turistmål. Byen er præget af kvalitetsturisme, som efterspørges af stadig flere turister og besøgende. Byens position som turistby afspejler sig blandt andet i, at befolkningstallet i højsæsonen vokser med mellem 10.000 og 20.000 i byen og i de omkringliggende sommerhusområder. Heraf er kun ca. 600 fastboende. Kommunen har særlig fokus på byens autenticitet, der bygger på fred, ro og natur. En fredning af Tversteds grønne front vil derfor kunne understøtte denne målsætning og forbedre de formidlingsmæssige og rekreative forhold.

Det er først og fremmest den meget fine strand, som gennem tiden har tiltrukket mange besøgende, og dermed skabt grundlaget for udbygningen af byen med mange sommerhuse, et hotel, to campingpladser, spisesteder og andre turistvirksomheder. De store naturområder omkring byen giver ligeledes mulighed for andre former for friluftsliv og oplevelser. Alene muligheden for at færdes i det storslåede landskab og mærke havets nærhed er i sig selv en god oplevelse.

I selve det foreslåede fredningsområde er antallet af anlæg for turisme og friluftsliv begrænset. Der findes en mindre parkeringsplads med toiletter umiddelbart før nedkørslen til stranden, så parkering på de ”store” sommerdage foregår på selve stranden. I tilknytning til den lille P-plads har bådelaugene et bådehus, og kajakklubben har et klubhus længere oppe mod byen på den anden side af vejen. Hertil kommer de to ishuse, hvoraf Det Blå Ishus er omtalt ovenfor. Endelig er der umiddelbart vest for vejen i henhold til kommuneplanen

mulighed for at etablere en restaurant eller café samt en mindre P-plads.

Stort set alle arealerne i fredningsområdet er udyrkede og uhegnede, og offentligheden har derfor ifølge naturbeskyttelseslovens adgangsregler mulighed for at færdes til fods her, ligesom det er tilladt at opholde sig på arealerne indtil 150 m fra beboelses- og driftsbygninger. Der findes mange trampespor i området både fra de bebyggede områder ud mod stranden og parallelt med kysten. Blandt andet går Nordsøstien, som er en del af den internationale vandrerute North Sea Trail, gennem den østlige del af området, og det foreslås, at det afmærkede spor forlænges ud til fredningens vestlige grænse, hvor der kan etableres forbindelse til den del af sporet, som ligger inden for fredningen omkring Tversted Å. Det store antal besøgende påvirker naturligvis områdets naturtilstand især i området mellem byen og stranden. Indtil videre er påvirkningen begrænset, men det bør med jævne mellemrum overvejes, om eksisterende trampespor skal omlægges eller kanaliseres på strækninger, hvor det er nødvendigt at beskytte det værdifulde planteliv, og dette hensyn bør også tages, hvis der etableres nye trampespor.

Naturpleje

For at bevare den værdifulde righoldige vegetation inden for fredningsområdet er det nødvendigt at udføre naturpleje. Plejeforanstaltninger skal naturligvis afpasses efter hensynet til den naturlige succession især i klitområderne. Det skal altså både være muligt at øge sandflugten eller at dæmpe den, alt efter hvad plejemyndigheden vurderer, er bedst for naturtyperne og arterne i området.

Særlig vigtigt er det at standse og i videst muligt omfang reducere udbredelsen af planter, buske og træer, der er opført på Miljøstyrelsens liste over invasive arter. Det gælder især bevoksninger af Rynket Rose, Bjergfyr og Glansbladet Hæg, som flere steder truer den oprindelige vegetation. Det vil næppe være muligt helt at udrydde de nævnte arter inden for området, så det vil derfor være nødvendigt at prioritere indsatsen og følge udviklingen tæt og regelmæssigt.

4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Det foreslåede fredningsområde indeholder ikke fredninger, men er beliggende mellem

fredningen af Tverstedes Ås omgivelser fra 1963 og fredningen af arealer omkring Flodbækken fra 1970, jf. oversigtskortet på kortbilag 1.

Beskyttede naturtyper

Med undtagelse af den åbne strandbred og de yderste, hvide klitter indeholder størstedelen af området naturtyperne overdrev, hede, mose og sø, som i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttet mod tilstandsændringer. På de dele af området, der er byzone eller sommerhusområde eller som er omfattet af lokalplaner og byplanvedtægter gælder beskyttelsen dog kun i forhold til landbrugsmæssig anvendelse. De beskyttede naturtyper er vist på kortbilag 2.

Natura 2000 områder og habitatbekendtgørelsen

Området ligger lige øst for Natura 2000-område nr. 5 Uggerby Klitplantage og Uggerby Å's udløb og lige syd for natura 2000-område nr. 1 Skagens Gren og Skagerrak.

Mindre dele af det foreslåede fredningsområde indgår i henholdsvis det ene og det andet af de to Natura 2000-områder. Det forekommer langs fredningen omkring Tversted Å og på dele af stranden. Disse arealer er dermed omfattet af bestemmelserne i Naturbeskyttelseslovens kap. 2a. Afgrænsningen af natura 2000-områderne fremgår af kortbilag 2. Inden for fredningsområdet er der en bestand af markfirben. Markfirben er opført på habitatdirektivets bilag IV om arter, hvis yngle- og rasteplasser skal beskyttes. Det er sagsrejsers vurdering, jf. Bilag 6, at fredningsforslagets bestemmelser medvirker til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser på de dele af natura 2000-områderne, som ligger inden for den foreslåede fredning, jf. naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 3. Det vurderes ligeledes, at fredningsbestemmelserne ikke foringer naturtyper og levesteder for arter eller forstyrrer arter inden for den øvrige del af natura 2000-områderne, jf. kortbilag 2. Tværtimod vil en fredning være med til at beskytte habitatnaturtyperne og skabe flere levesteder for Markfirben.

Bygge- og beskyttelseslinjer

Langs hele kysten mellem Tversted Å og Flodbækken er størstedelen af området nord for byen klitfredet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 8, og her må der ikke foretages ændringer i tilstanden, etableres hegn og arealerne må ikke afgræsses. Der må desuden ikke placeres campingvogne o.l. eller foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der

fastlægges skel. Omkring Tversted Å er der i en afstand af 150 m fra åen åbeskyttelseslinje, indenfor hvilken der i h.t. naturbeskyttelseslovens § 16 er forbud mod tilstandsændringer. På et lille areal mod sydvest er der forbud mod ny bebyggelse, camping o. lign. indenfor 300 m fra skov i h.t. naturbeskyttelseslovens § 17 om skovbyggelinje. Bygge- og beskyttelseslinjerne er vist på fredningskortet, kortbilag 1.

Beskyttede jorddiger

I henhold til museumslovens § 29 a må tilstanden af de jorddiger, der er vist på fredningskortet (kortbilag 1) ikke ændres.

Landsplanforhold

Hele området ligger inden for planlovens kystnærhedszone, der skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, der ikke er afhængige af kystnærhed, og planlægning kræver særlig planmæssig eller funktionel begrundelse for den kystnære lokalisering. Planlægning for arealer, der ligger lige syd for fredningsområdet, skal bl.a. sikre offentlighedens adgang til kysten.

Kommuneplanforhold

Fredningsområdet er i Kommuneplan 2016 helt eller delvis omfattet af retningslinjer for:

- Område med uønsket skovrejsning
- Område med særlig værdifuld natur
- Økologiske forbindelser
- Bevaringsværdigt landskab og større sammenhængende landskab
- Område med særligt værdifulde geologiske områder
- Et mindre område omkring Sømærkehuset indgår i det særlige kulturmiljø ”Tannisby i Tversted”

Retningslinjerne har forskellig karakter. Ovennævnte retningslinjer udpeger alle områder med særlige interesser, hvor der er begrænsede muligheder og behov for særlige hensyn ved eventuel planlægning for nye aktiviteter. Fredningsforslaget vurderes at være i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer og de særlige hensyn, der gælder for de pågældende arealer. Kommuneplanen indeholder følgende rammer for lokalplanlægning, der ligger inden for fredningsområdet:

Rammeområde nr. 700.6110.11. Sommerhusområde ved Klitrosevej og Svallerhulsvej, øst for Tversted. Områdets anvendelse fastlægges til sommerhusbebyggelse.

Rammeområde nr. 707.7170.13. Offentlige formål ved Tannishus, Tversted. Områdets anvendelse fastlægges til restaurant, café o. lign. samt parkeringsplads. Der kan opføres bebyggelse og etableres p-areal inden for 2 byggefelter langs Tannisbugtvej. Den resterende del af rammeområdet skal friholdes for bebyggelse.

Med vedtagelsen af Kommuneplan 2016 er det område umiddelbart nord for Hotel Tannishus, der kan udnyttes til bebyggelse og anlæg, reduceret betydeligt, og anvendelsen er ændret med henblik på opførelse af en restaurant med tilhørende udhusfaciliteter og mindre P-plads. Der er udlagt to byggefelter direkte langs Tannisbugtvej på arealer, der i dag har ringe naturværdi.

Lokalplanforhold

Følgende byplanvedtægter og lokalplaner berører fredningsområdet:

Byplanvedtægt nr. 1 for Tversted sogns kystområde, Tversted - Uggerby Kommune 1952.

Byplanvedtægten indeholder generelle bestemmelser om udlæg af veje, byggegrundstørrelser og bebyggelsesforhold. Den del af vedtægtsområdet, som indgår i fredningsforslaget, ligger i planens zone 2 og er ubebygget.

Byplanvedtægt nr. 3 for et areal i Tversted By, Hirtshals Kommune 1974. Planen omfatter et areal på 10.796 m² umiddelbart nord for Hotel Tannishus. Området er udlagt til P-plads, men er ikke udnyttet til dette formål. Med vedtagelsen af Kommuneplan 2016 er det område, der kan anvendes til bebyggelse og anlæg reduceret betydeligt, og byplanvedtægten planlægges afløst for det resterende areal.

Lokalplan nr. 713.1 for sommerhusområde ved Svallerhusvej i Tversted, Hirtshals Kommune 1995. Den del af planen, der indgår i fredningsforslaget, er udlagt som fællesareal, der ikke kan udstykkes, bebygges eller tilplantes yderligere og skal henligge i naturtilstand.

Byplanvedtægts- og lokalplanområderne fremgår af kortbilag 3.

Zonestatus:

Den nordlige ca. 2/3 af fredningsområdet på østsiden af Tannisbugtvej ligger i landzone, og den resterende sydlige del ligger i sommerhusområde. På vestsiden af Tannisbugtvej ligger

hovedparten af fredningsområdet i landzone, dog ligger hele matr.nr. 38 bq, Tversted By, Tversted med et areal på 10.796 m² i byzone. Arealer i sommerhusområde og byzone fremgår af kortbilag 4.

...”

Sagens behandling i fredningsnævnet

Bekendtgørelse om sagens rejsning har været indrykket i Statstidende den 8. februar 2019 og bekendtgjort på Miljøstyrelsens hjemmeside samme dag. Fredningsnævnet har i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 1, sendt fredningsforslaget til ejerne af de ejendomme, der er omfattet af fredningsforslaget, herunder forskellige grundejerforeninger, til statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser bliver berørt af forslaget, samt til organisationer m.v., som må antages at have interesse i forslaget.

Fredningsnævnet har den 27. marts 2019 holdt et offentligt møde om sagen efter forudgående indkaldelse, der i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 5 og 6, blev sendt til de samme ejere, myndigheder og organisationer, som fredningsforslaget blev sendt til. Et referat fra mødet blev sendt til de, der var indkaldt til eller deltog i mødet.

Der er derudover foretaget besigtigelse den 19. juni 2019 af udvalgte dele af fredningsområdet, hvorunder der af biolog Laus Gro-Nielsen og Flemming Thorning-Lund blev orienteret om flora og fauna. Det blev bl.a. oplyst, at der på arealerne er optalt mere end 280 forskellige plantearter med tilføjelse, at området er et enestående levested for sommerfugle og markfirben.

Fredningsnævnet har endelig den 28. august 2019 afholdt et yderligere møde, idet det viste sig, at det ikke er Paradisdalens Grundejerforening, der ejer Paradisdalens fællesarealer, men derimod 40 forskellige grundejere. Forud for mødet blev det af grundejerforeningen meddelt, at Lars Krogh Andersen mødte på vegne af de pågældende grundejere.

Under det offentlige møde og senere er der fremsat bemærkninger til fredningsforslaget, der er samlet til følgende:

Miljøstyrelsen har oplyst, at Miljøstyrelsen støtter fredningsforslagets intention om at bevare områdets nuværende tilstand. Fredningsområdet binder to allerede eksisterende fredninger sammen. Området indeholder en usædvanlig stor variation af flora og fauna, herunder flere truede arter. Fredningsområdet omfatter sårbare naturtyper og et landskab udsat for negative påvirkninger fra f.eks.

tilgroning af invasive arter. Der gives mulighed for pleje af arealerne. Det er positivt, at Hjørring Kommune og Danmarks Naturfredningsforening er sammen om at rejse fredningsforslaget.

Miljøstyrelsen har ingen ændringsforslag til bestemmelserne eller til afgrænsningen i fredningsforslaget. Styrelsen finder det uheldigt, at forslaget er i konflikt med anden planlægning omkring byzone og sommerhusområde. Dette kan øge kompleksiteten i forståelsen af fredningens betydning. Miljøstyrelsen finder forslagene til nye stier fornuftige.

Lars Andersen, Grundejerforening Paradisdalen, bemærkede under det offentlige møde, at der har udviklet sig megen mountainbike-kørsel i området. Dertil kommer, at løsgående hunde er til skade for fugleliv på jorden. Skiltning kunne eventuelt oplyse, at mountainbike-kørsel ikke må finde sted.

En række grundejerforeninger har i en mail af 16. marts 2019 foreslået, at der i fredningsbestemmelserne bør indføres, at plejemyndigheden skal inddrage lodsejere og grundejerforeninger i området i forbindelse med fastlæggelse af stier og trampespor, samt vedligeholdelse af disse. Endvidere er det anført, at plejemyndigheden skal sikre, at området mellem Tversted Å og Tversted søerne behandles med en rimelig ensartethed med hensyn til naturpleje. Når der udarbejdes plejeplaner, der indebærer hegning, skal plejemyndigheden inddrage lodsejere og grundejerforeningerne, inden disse planer besluttet.

Per Fosgaard har i en mail af 25. april 2019 fremsat et ønske om, at der etableres en sti fra Ferievej ind til det område, der ønskes fredet.

Richard Dawids (lb. nr. 10) har under møder med fredningsnævnet haft forskellige indsigelser i forhold til afgrænsningen af fredningsområdet, ligesom han har fremsat ønsker til den senere pleje af arealerne. Under en besigtigelse med deltagelse af repræsentanter for Hjørring Kommune og Richard Dawids blev de rejste spørgsmål på ny drøftet.

Ifølge en mail af 28. oktober 2019 har Hjørring Kommune med accept fra Danmarks Naturfredningsforening indgået en ny aftale om afgrænsning af fredningen på ejendommen (lb. nr. 10).

Det fremgår af den pågældende mail, at Richard Dawids har været bekymret for, at en eventuel rydning af en gruppe fyrretræer vil skabe sandflugt og have en negativ effekt på det dyreliv, der er knyttet til fyrretræerne. Det fremgår af fredningsforslaget, at rydning af bjergfyr er et af formålene med fredningen. Under en besigtigelse med lodsejeren blev der foretaget en vurdering af det fyrrekrat, der findes på ejendommen, og sagsrejserne er enige om, at fyrrekrattet ikke er en trussel over for den omgivende lysåbne natur (Grønsværklit). Der er tale om 2 områder, som er indtegnet på et

vedlagt kort. Hjørring Kommune vil derfor tage aftalen med i en senere plejeplan. Der må ikke plantes nye træer og buske på arealerne. Der blev endvidere under mødet indgået en aftale med lodsejeren om en ny afgrænsning af fredningsforslaget på ejendommen. Den ændrede afgrænsning går i en lige linje fra nordvestlige hjørne af matr.nr. 39fh Tversted By, Tversted, til Tannisbugtvej umiddelbart syd for sti-indgangen til matr.nr. 35ab Tversted By, Tversted. Det er en følge af aftalen om ny afgrænsning, at en adgang til fredningen fra Tannisbugtvej bevares.

---000---

Hjørring Kommune, Team Natur, har i en mail af 5. april 2019 nærmere redegjort for de planmæssige forhold og servitutter mv. i det foreslåede fredningsområde.

Miljøvurdering

Fredningsnævnet traf i første omgang den 28. august 2019 en afgørelse om, at det fremsatte fredningsforslag ikke er omfattet af krav om miljøvurdering. Denne afgørelse blev af en lodsejer indbragt for Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som den 23. juni 2020 bestemte, at fredningsnævnets afgørelse skulle ophæves og hjemvises til fornyet behandling i nævnet. Miljø- og Fødevarerklagenævnet henviste til, at der ikke var foretaget en væsentlighedsvurdering i forhold til udpegningsgrundlaget på de omkringliggende Natura 2000-områder, der lever op til kravene efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

Fredningsnævnet har herefter efter indhentelse af en væsentlighedsvurdering efter habitatbekendtgørelsen hos Hjørring Kommune truffet en ny afgørelse om, at det fremsatte fredningsforslag ikke er omfattet af krav om miljøvurdering. Denne afgørelse, der er truffet den 19. august 2020, er ikke blevet påklaget.

Forlængelse af frist efter naturbeskyttelseslovens § 37a

Fredningsnævnet har den 29. juni 2020 besluttet at forlænge fristen i naturbeskyttelseslovens § 37a med et 1 år, således at fristen udløber den 10. januar 2022. Fredningsnævnet har henvist til sagens forløb og Covid 19-situationen.

Fredningsnævnets bemærkninger

Fredningsnævnet finder, at en fredning i medfør af naturbeskyttelseslovens kapitel 6 af de arealer, der fremgår af det reviderede fredningskort bør gennemføres.

Fredningsområdet ligger mellem to fredede områder, Tversted Å mod vest og Flodbækken mod øst, som også indeholder store naturværdier. Et af formålene med denne fredning er at binde de allerede fredede områder sammen.

Fredningsområdet, der indeholder forskellige klittyper, rummer et stort antal plantearter, hvoraf flere arter er sjældne. Der findes bl.a. Markfirben, som er særligt beskyttet, samt den rødlistede sommerfugl, Sortbrun Blåfugl. Området er truet af invasive arter såsom Rynket Rose og Bjergfyr, og disse arter bør bekæmpes med en systematisk og strategisk plejeindsats.

Fredningsnævnet lægger således vægt på, at fredningen har til formål at bevare de åbne og varierede klitlandskaber, hvor der er mulighed for ved naturpleje at begrænse spredningen af de invasive arter.

Afgrænsning af fredningsområdet mv.

Den afgrænsning af fredningsområdet, som er indeholdt i det nu reviderede fredningskort, lægges til grund. Kortet, der er dateret senest 4. marts 2020, indeholder markeringer af § 3-arealer mv. Fredningsnævnet kan således tiltræde den aftale, der er indgået med lb. nr 10 (Richard G. Dawids) om den nærmere afgrænsning af lodsejerens ejendom, matr.nr. 35ab Tversted By, Tversted.

Særlige spørgsmål

Stiforløb

Fredningsnævnet finder, at fredningsforslagets angivelse af stiforløbet på fredningskortet kan lægges til grund. Stiforløbet består dels af den afmærkede Nordsøsti i den østlige del af området og dels af en ny anlagt sti i den vestlige del, således at der skabes forbindelse med et spor indenfor fredningen omkring Tversted Å.

Mountainbikekørsel

To af nævnets medlemmer har i relation til spørgsmål om cykling på mountainbikes under hensyn til den sårbare klitnatur stemt for, at der under § 5 i fredningsbestemmelserne skal indføres en bestemmelse om, at cykling på mountainbikes kun er tilladt på stranden og på stier, der er egnede til almindelig cykling. Et af nævnets medlemmer har stemt for, at der indføres en bestemmelse om, at cykling på mountainbikes kun er tilladt på stranden og på befæstede stier. Flertallets formulering indføres i fredningsbestemmelserne.

Fredningen omfatter helt eller delvist følgende matr.nr.:

Tversted by, Tversted:

8a, 34bs, 34bg, 38bf, 7000a, 39bb, 34ad, 8bx, 38u, 38az, 38bq, 35ac, 35ab, 39ft, 9t, 9gh, 9gg, 9fn, 37n, 37di, og 37dl

Umatrikuleret areal:

22,59 ha

Der fastsættes følgende fredningsbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

at bevare de åbne og varierede klitlandskaber,

at sikre og forbedre områdets naturværdier, herunder især den righoldige flora og det dertil knyttede dyreliv,

at give mulighed for naturpleje med henblik på at bevare og fremme hjemmehørende arter, der er typiske for områdets naturtyper og begrænse omfanget af invasive arter og forhindre deres videre udbredelse,

at sikre og styrke områdets funktion som spredningskorridor for hjemmehørende arter af dyr og planter mellem de fredede områder vest og øst for fredningen og langs kysten,

at sikre og forbedre offentlighedens ret til at færdes og opholde sig i området,

at medvirke til at opfylde Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturtyper og arter, herunder sikre og forbedre levesteder for Markfirben.

§ 2 Bevaring af området

1. Det fredede areal skal bevares i sin nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de efterfølgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter § 10, f.eks. i forbindelse med naturpleje, naturgenopretning eller rekreativ anvendelse. Udstykning

eller arealoverførsel forudsætter tilladelse fra Fredningsnævnet.

2. Fredningsnævnets tilladelser erstatter ikke nødvendige tilladelser eller dispensationer, som skal indhentes fra andre myndigheder.

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

1. Arealerne skal henligge i naturtilstand med forbud mod gødskning, sprøjtning med bekæmpelsesmidler, opdyrkning, omlægning, dræning og beplantning med undtagelse af foranstaltninger, der er nødvendige for bekæmpelse af invasive arter.

2. Eksisterende bevoksning, der er karakteristisk for områdets forskellige naturtyper skal bevares. Plejemyndigheden har dog ret til at fjerne tilgroning af stier og trampespor og sikre blomsterrig urte- og græsvegetation. Plejemyndigheden har ligeledes ret til at fjerne invasive arter fra eksisterende bevoksninger.

3. Terrænændringer, herunder råstofindvinding og deponering, er ikke tilladt.

Plejemyndigheden har dog ret til at foretage terrænændringer, der er nødvendige for at vedligeholde nedkørslen til stranden.

§ 4 Bebyggelse og anlæg

1. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagtthytter eller lignende.

Bygninger, der er tilpasset landskabet og er nødvendige for den rekreative anvendelse af området, kan dog opføres inden for de to byggefelter, der er vist med særlig signatur på fredningskortet efter forudgående godkendelse af Fredningsnævnet for så vidt angår byggeriets udformning og placering og under hensyntagen til det samlede aktivitetsniveau i de freddede arealer.

2. Der kan laves mindre tilbygninger til og udvendig ombygning af eksisterende bygninger med tilladelse fra Fredningsnævnet med hensyn til størrelse og udformning, inkl. materiale- og farvevalg samt skiltning.

3. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. nye veje, tårne, jagstiger, vindmøller, solcelleanlæg, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ligeledes ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres nedadrettet belysning og kun i umiddelbar tilknytning til bygninger.
4. Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner, mountainbikeruter og landingsbaner for helikoptere m.m. er ikke tilladt. Ligeledes er det ikke tilladt at etablere campingpladser eller opstille campingvogne og telte.
5. Hegning er kun tilladt i forbindelse med naturpleje, og da alene i form af almindelige landbrugshegn (trådhegn o. lign.). Hegnene skal holdes i jordfarver og holdes åbne for offentligheden i form af stenter, klaplåger eller lignende. Andre former for hegning er ikke tilladt. Eksisterende og lovlige hegn fra før fredningens vedtagelse kan bevares, så længe der ikke ændres på karakter og materialevalg.
6. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne o.l., der i kortere perioder er nødvendige for områdets drift og pleje. Det er ligeledes tilladt efter anvisning fra plejemyndigheden at opstille læskure og drikkeanlæg på arealer, der plejes med græsning.
7. På det areal, der er vist med særlig signatur på fredningskortet, kortbilag 1, som ”rekreativt område”, har plejemyndigheden ret til efter aftale med ejeren at opstille et mindre antal borde og bænke og etablere trapper fra de to ishuse.
8. Tannisbugtvej og P-pladser langs med vejen kan vedligeholdes uden godkendelse fra fredningsnævnet. Evt. belysning og ændring i vejens dimensioner vil kræve godkendelse fra Fredningsnævnet. Belysning må kun være rettet mod vejen.
9. På den vegetationsløse del af strandbredden i en afstand af 300 meter på hver side af Tannisbugtvej kan der med forudgående accept fra plejemyndigheden opstilles midlertidige bygninger og faciliteter til friluftsliv samt permanente færdsels- og informationstavler.

Plejemyndigheden skal bl.a. tage hensyn til det samlede aktivitetsniveau i de fredede arealer.

§ 5 Offentlighedens adgang

1. Offentlighedens ret til at færdes og opholde sig på de fredede arealer følger af de almindelige bestemmelser i gældende love jf. naturbeskyttelseslovens kap. 4 og den til enhver tid gældende bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at opholde sig og færdes i naturen, for tiden bekendtgørelse nr. 852 af 27. juni 2016. Cykling på mountainbikes er kun tilladt på stranden og på stier, der er egnede til almindelig cykling.
2. Det er således tilladt at færdes på alle arealer, som ikke er hegnede, og at tage kortvarigt ophold i en afstand af 50 m og 150 m fra beboelsesbygninger på henholdsvis klitfredede arealer og udyrkede arealer.
3. Den eksisterende rute "Nordsøstien" og dennes forlængelse mod vest, som er vist med særlig signatur på fredningskortet, kortbilag 1, skal være afmærket med pæle i terrænet, og må ikke nedlægges. Andre eksisterende trampespor skal ligeledes bevares.
4. Motorkørsel er kun tilladt på Tannisbugtvej, på dertil knyttede P-pladser og på den vegetationsløse strandbred.
5. Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for begrænsning af offentlighedens færdsel i området eller foretage mindre forlægninger af Nordsøstien og andre trampespor.

§ 6 Naturpleje og naturgenopretning

1. Hjørring Kommune er plejemyndighed for de privatejede arealer og for egne arealer og gennemfører pleje til opfyldelse af fredningens formål i henhold til den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016.
2. Plejemyndigheden har, uanset fredningen, som hidtil pligt til at pleje egne arealer, som er

omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

3. På privatejede arealer kan plejemyndigheden uden udgift for vedkommende ejer foretage følgende plejearbejder, når ejeren er underrettet herom og har haft mulighed forinden for en nærmere fastsat frist selv at lade arbejdet udføre:

Fjerne uønsket opvækst af træer og buske, der er artsfremmede for området.

Træffe foranstaltninger til at sikre og fremme plantesamfund med arter, der er karakteristiske for områdets klit-, hede- og mosenaturtyper.

Sikre og forbedre levesteder for markfirben.

Bekæmpe arter, der er angivet på Miljøstyrelsens liste over invasive arter.

Vedligeholde og afmærke Nordsøstien og andre trampespor.

Opsætte informationstavler i fornødent omfang til formidling af fredningen.

Hjørring Kommune har under sagens behandling erklæret sig indforstået med, at den eksisterende beplantning på ejendommen, matr.nr. 35ab, Tversted By, Tversted, (lb. nr. 10) bevares og forbliver intakt i forbindelse med udarbejdelse og effektivering af plejeplaner for området. Der vedlægges luftfoto, der viser beplantningen for ejendommen.

4. Fredningen er ikke til hinder for naturgenopretning, der fremmer og understøtter fredningens formål. Naturgenopretning skal gennemføres i overensstemmelse med nærmere beskrevne projekter, som forinden er forelagt berørte myndigheder og lodsejere, tilstødende lodsejere, forpagtere, grundejerforeninger og Danmarks Naturfredningsforening til udtalelse samt godkendt af fredningsnævnet.

§ 7 Plejeplaner

1. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan for det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde indtil udløbet af den gældende Natura 2000-plan for habitatområdet Uggerby Klitplantage og Uggerby Å's udløb. De efterfølgende plejeplaner skal herefter følge planperioderne for Natura 2000-planerne og være

koordinerede hermed.

2. Plejeplanen skal redegøre for plejeforanstaltninger og mindre anlægsarbejder samt eventuelle detailændringer i almenhedens adgangsret. Plejeplanen kan ud over forskrifter for natur- og landskabspleje indeholde forslag om etablering af enkle publikumsforanstaltninger f.eks. borde, bænke, affaldskurve, mindre informationstavler samt afmærkning af trampespor.
3. Den første plejeplan skal beskrive en strategi for bekæmpelse af Birk og Bævresp og invasive arter, især Rynket Rose og Bjergfyr, og de foranstaltninger, der skal iværksættes i planperioden, for at fjerne ny opvækst og reducere de eksisterende bevoksninger.
4. Der skal gives grundejere, forpagtere og Danmarks Naturfredningsforening mulighed for at ud-tale sig om forslaget til plejeplan.
5. Såfremt der er uenighed om plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for Fredningsnævnet til afgørelse, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje og tilsyn med fredede area-ler, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016.

§ 8 Jagt

1. Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning.
2. Opdræt, udsætning og tilskudsforbrug af vildt er ikke tilladt.

§ 9 Særbestemmelse om café/restaurant med tilhørende parkeringsplads

Uanset de foranstående bestemmelser kan de i kommuneplanramme 707.7170.13 omhandlede bygge- og anlægsarbejder udføres inden for det på fredningskortet viste område.

§ 10 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

---000---

Afgørelsen er truffet i forening med det ministerielt udpegede medlem Tage Leegaard og det kommunalt udpegede medlem Jørgen Stubgaard.

Niels Bjerre

Klagevejledning:

Fredningsnævnets afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klageberettigede er ejere og brugere, der skal have denne afgørelse tilsendt, enhver, der under sagen har givet møde for fredningsnævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget samt organisationer mv., som antages at have en væsentlig interesse i fredningsforslaget.

Erstatningsafgørelsen kan dog kun påklages af ejere og brugere samt statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af afgørelsen. Godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand kan ifølge naturbeskyttelseslovens § 47 ikke påklages.

Klage indgives skriftligt til Miljø- og Fødevareklagenævnet på e-boks, hvor du kan vælge Nævnenes Hus som modtager, eller ved almindelig brevpost til Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg, att. Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.